

RECU LL DE LES NARRACIONS GUANYADORES Ploma de ferro 2009

Ajuntament de Capdepera
Servei d'Assessorament Lingüístic

gener 2010

Í N D E X

Pivotatoric, Jordi Solé i Comas

L'ART FAMILIAR

1r premi

pàg. 3 -13

Baikal, Joan Carles González Pujalte

INTERLUDI BARROC

2n premi

pàg. 14 – 21

M. de Ruaha, Daniel P. Bosch Badenes

MORT EN DIUMENGE

Premi autor local

pàg. 22 – 29

NOTA DE L'ORGANITZACIÓ

El jurat de l'edició dels Ploma de ferro 2009 es va reunir per triar les obres guanyadores d'aquesta edició

dia 24 d'octubre de 2009. Va estar com post per:

SEBASTIÀ ALZAMORA MARTÍN, JOSEP LLUÍS AGUILÓ VENY,

CRISTINA SALOM FERRER I M. MAGDALENA GELABERT MIRÓ.

L'ART FAMILIAR

Pseudònim: Pivotatoric

Autor: Jordi Solé i Comas
1r premi Ploma de ferro 2009

En el meu descàrrec només puc dir que ho vam fer pels nens. Bé, pels nens i pels animals, és clar. Eren la nostra responsabilitat. I, mira, potser sí que vam enganyar molta gent. Al món sencer, en realitat. I que mentir mai no és una bona solució. Però ara, tants anys després, si giro la vista enrere i penso en aquells dies... ho tornaria a fer, sí. Sense pensar-m'ho ni un instant. Ho tornaria a fer.

* * *

El meu destí, si és que el destí existeix, no era pas el de ser biòleg. El pare i, abans que ell, l'avi, havien estat químics. S'havien especialitzat en les tintures i s'havien fet una reputació i un patrimoni treballant a les millors fàbriques tèxtils de Sabadell, on encara viu bona part de la família. Per això, quan vaig néixer, es va donar per suposat que seguiria la tradició familiar. I la veritat és que, ja de bon començament, vaig donar mostres que estava especialment dotat per a la química. Al pare li encantava dur-me a la fàbrica i ensenyar-me pacientment els processos gràcies als quals els teixits adquirien una o altra tonalitat. I el primer regal que em van dur els Reis a casa dels avis,

quan encara pràcticament no havia après ni a gatejar, va ser un Quimicefa que l'avi va mantenir precintat fins que el vam poder obrir junts, i em va començar a ensenyar els primers rudiments del que ell, una mica pomposament, anomenava *l'Art Familiar*.

Barrejar productes químics per obtenir colors més bells i resistents no em desagradava, no. Però hi havia una altra cosa que m'apassionava encara molt més que *l'Art Familiar*: els animals. *Qualsevol* tipus d'animals. Salvatges o domèstics. De sang freda o calenta. Aus, mamífers o rèptils. Fins i tot als insectes els trobava totes les gràcies. I per damunt de tots, el primats. Tan humans. Tan bàsics i, a la vegada, tan semblants a nosaltres que m'emocionaven. Tan perfectes i tan adaptats al seu medi. Quina meravella!

Al pare i a l'avi no els semblava pas malament el meu *hobby*. Al contrari. Però no podien ni imaginar que, dins meu, la idea d'invertir els termes – fer del *hobby* la meva professió i de *l'Art Familiar* el meu *hobby*- anava adquirint cada vegada més sentit. Naturalment, quan va arribar el moment, vaig fer la carrera de química als Jesuïtes de Sarrià. I tan bé que em vaig graduar *summa cum laude*, vull afegir. El pare ja havia parlat amb l'amo de l'empresa on treballava, al marge d'aquell rajolinet d'aigua que als sabadellencs els agrada anomenar riu Ripoll, per fer-me entrar d'aprenent. El meu destí semblava segellat. I llavors, a finals d'aquell estiu de 1965, poc abans de començar a treballar a la fàbrica de tints, vaig fer una cosa que canviaria la meva vida: vaig agafar els Catalans i em vaig acostar al Zoo de Barcelona amb l'única intenció de passar una tarda diferent.

No sé exactament com va ser. Potser és que se'm veia als ulls. L'únic que recordo és que, mentre em passejava entre les gàbies i els tancats,

deixant-me sorprendre i seduir per les diferents espècies, se'm va apropar l'Altarriba i em va deixar anar, així, de bones a primeres: *Què, xaval? T'agradaria treballar aquí?* I jo, igual de ràpid, li vaig respondre que sí, que m'encantaria treballar allà. D'aquesta manera, sense gairebé no haver-m'ho ni de rumiar, vaig prendre una de les decisions més transcendents de la meua vida.

Mai no vaig arribar a saber ben bé quin càrrec hi tenia l'Altarriba al Zoo. Només sé que durant molts anys si la casa va funcionar va ser, en bona mesura, gràcies a ell. I que ja fos el director, un simple biòleg o l'encarregat del bar de la casa de les foques, quan ell volia que es fes alguna cosa allà dins, es feia. I sempre amb bons resultats, s'hauria de dir. Bé, també sé una altra cosa de l'Altarriba: sabia jutjar les persones al primer cop d'ull. I no s'equivocava mai. A mi em va calar només veient-me passejar entre els animals. I no vaig ser l'únic.

De manera que aquell setembre, per a consternació paterna i vergonya de generacions pretèrites, en lloc de baixar cap el Ripoll acompanyant el pare a la fàbrica, vaig agafar el tren fins Plaça Catalunya i, després, la línia groga fins al Parc de la Ciutadella, on l'Altarriba ja m'esperava amb un cubell i una pala per fer-me començar a netejar les gàbies dels micos. Quan va veure la cara que posava mentre m'entregava els estris, va fer una d'aquelles enormes riallades seves i va exclamar: *Xaval, tanca la boca, que t'hi entraran mosques! No et pensaries de veritat que el primer dia et posaríem a entrenar els dofins, oi? Tot arribarà. Però, si et sembla, donem-nos un temps l'un a l'altre per veure si no m'he equivocat amb tu i després ja et trobarem alguna coseta millor, d'acord?* I així ho vam fer.

Com sempre, l'Altarriba va tenir raó a fer-me fer aquella feina. Tres mesos després jo sabia del cert que havia nascut per treballar al Zoo i el cubell i la pala havien desaparegut per donar pas a atribucions molt més interessants. Alimentar els animals. Cuidar-los. Estar atent per si apareixien símptomes de malalties. Era tan feliç amb la meva feina que fins i tot el pare i l'avi em van haver de perdonar per haver fet tremolar dins les seves tombes tres generacions de tintorers. *Fill –em va dir el pare amb el to solemne que feia servir quan de veritat volia que l'escoltés- m'hagués fet molta il·lusió que perpetuessis l'Art Familiar. Però me'n fa molta més veure't tan feliç.* I l'avi va rubricar l'indult assentint amb el cap sense dir res i donant per tancat aquell cisma que havia amenaçat amb trencar l'harmonia de la família.

* * *

Poca gent sap que, a mitjans dels anys 60, l'Ajuntament de Barcelona es va plantejar seriosament tancar el Zoo. Aquella era una instal·lació molt cara i deficitària. I l'alcalde Porcioles, un franquista incombustible i obsessionat amb el que llavors s'anomenava *desarrollismo urbano*, creia que els calés que es destinaven a alimentar les *feres* es podien rendibilitzar molt millor en alguna mena d'obra pública que servís per donar projecció internacional a la ciutat – l'altra seva gran obsessió-. Encara recordo el calfred que em va recórrer l'esquena quan l'Altarriba em va cridar al seu despatx i, amb la seva diplomàcia habitual, em va deixar anar: *Xaval, anem pel pedregar! Aquest carallot d'en Porcioles ens ha posat el dit a l'ull i molt em temo que tenim menys futur que la Mare Teresa al Paral·lel. Jo que tu li aniria dient al pare que m'encarregués una*

bata blanca nova. Jo no havia estat mai religiós ni havia cregut en res més que no fos la voluntat de l'home i el seu esforç per sortir de tota mena de dificultats. Però recordo que aquell vespre, mentre traspassava les portes del recinte per tornar cap a casa, no vaig poder evitar mirar el cel i demanar, per favor, per favor, per favor, un copet de mà a qui ens els pogués donar.

I llavors, ens el van dur.

El seu nom autèntic era Nfumu Ngui i l'havia capturat als afores de la ciutat de Nko –Guinea Equatorial- un caçador anomenat Benito Mañé, de l'ètnia fang. L'home va explicar que va abatre un goril·la i la seva parella, i que va trobar la petita cria blanca abraçada a la seva mare. Sense sospitar el que tenia a les mans, el va vendre per vint mil pessetes d'aquells temps –una suma respectable però molt inferior al que realment s'hagués arribat a pagar per ell- a un savi amb cognom d'artesa que era el conservador del Centre d'Experimentació Zoològica d'Ikunde. I a aquest, que sí que sabia el regal que acabava de fer-li el cel, li va faltar temps per dur-nos-el al Zoo, que era qui, al capdavant, li pagava les factures.

Aquell petit primat, a qui el seu feliç descobridor es va entossudir a posar-li el nom –un tant cursi, si voleu la meva opinió- de *Floquet de Neu* era la nostra salvació! Un exemplar únic al món que convertiria el fins aleshores anodí Zoo de Barcelona en un espai realment singular i que atrauria milions de visitants que pagarien l'entrada només per veure'l a ell, encara que després, evidentment, aprofitessin el dia. Mentre agafava l'Nfumu per primera vegada entre els meus braços –jo sempre li vaig dir Nfumu- vaig patir una autèntica crisi d'ateisme. El cop de mà que havia estat suplicant s'havia convertit en una autèntica empenta de magnitud 7 en l'escala de Richter.

Suposo que una de les maneres que té la història de construir-se és a base de casualitats felices. De cops de sort. Una casualitat m'havia dut al Zoo per primera vegada. Una coincidència afortunada ens va posar l'Nfumu a les mans quan més falta ens feia. I un darrer cop de sort, potser el més important de tots, va fer que fos jo el qui descobrís que aquell petit goril·let era, en realitat, tan negre com la resta dels seus congèneres.

Va ser l'Altarriba qui em va encarregar personalment rentar-lo i desparasitar-lo, de cara a la seva presentació en societat. I mentre l'estava fregant vaig descobrir una petita clapa negra al llom de l'animal. Tement el pitjor, vaig utilitzar un parell de dissolvents innocus que coneixia gràcies a la meva formació com a químic per fregar el pèl i la pell del goril·la. I així va ser com vaig descobrir tres veritats indiscutibles:

Que el tal Benito Mañé no havia fet pas tan mal negoci venent aquell animal únic només per vint mil pessetones.

Que ja podíem anar pensant a canviar aquella cursilada de *Floquet de neu* per alguna cosa més realista, com ara *Bocinet de carbó*.

I que Déu no existia... i nosaltres tornàvem a estar amb un peu i mig al carrer.

Evidentment, el primer al qual li vaig comunicar la terrible notícia va ser a l'Altarriba. Quan vaig acabar d'explicar-li el meu descobriment, va fer una bufada, es va acostar al vell arxivador gris que semblava posat allà només per amuntegar pols i en va treure una ampolla de Magno i dos gots. Va servir dues generoses racions de licor i me'n va passar una. Es va pimplar la seva d'un sol glop, se'n va posar una altra i va exclamar: *Xaval, hem begut oli. Serem la riota*

de la comunitat científica internacional! No tornarem a trobar feina ni com a sexadors de pollastres en una granja del Pallars!

Mentre veia l'Altarriba fer baixar el nivell de l'ampolla perillosament de pressa, el meu cervell treballava també a tota velocitat. Com a caçador no sabia què tal era, però estava clar que el tal Benito Mañé era un geni de la tintura. No només havia trobat un tint pel pèl sorprenentment resistent, sinó que també n'havia desenvolupat un altre per la pell de la cara i les mans encara més destacable. Viatjar a l'Àfrica per demanar-li la fórmula, però, estava descartat. Portaria massa temps i l'animal s'havia de presentar en societat en un parell de setmanes. A més, per bo que fos aquell tint, al final havia començat a descolorir. Qui ens assegurava que allò no tornaria a passar? Si preteníem mantenir l'engany i salvar el Zoo necessitàvem alguna cosa més. Necessitàvem la mare de tots els tints. Necessitàvem una obra d'art.

I llavors hi vaig caure.

L'Art Familiar.

Li vaig demanar a l'Altarriba quan de temps creia que podríem mantenir l'engany. Em va mirar amb l'expressió perduda, no sé si per manca de fe o per excés de Magno en sang, i al final em va contestar que dues setmanes. Per llavors estava previst presentar-lo a la premsa. Si en quinze dies no reconeixíem que ens havien donat gat per llebre, ja no hi hauria marxa enrere. Li vaig suplicar que confiés en mi i li vaig demanar mantenir-ho en secret aquelles dues setmanes.

Ja us he dit que l'Altarriba sabia jutjar les persones. La seva mirada es va asserenar de cop i fins i tot vaig poder veure un llampec d'esperança en el

fons del seu esguard. *Tretze dies, xaval*, va dir-me al final molt seriós. *Ni una hora més*. Jo vaig sortir esperitat per agafar el tren cap a Sabadell.

* * *

No us cansaré ara amb detalls tècnics, no temeu. Només us diré que dues hores després, tres generacions de la meva nissaga ens tancàvem al laboratori decidits a demostrar que allò de *l'Art Familiar* no era una bravata. En realitat, vam tenir molta sort que l'avi s'hagués passat molts anys experimentant amb tints de llarga durada, i que buscar noves fórmules per a tenyir la pell i el pèl haguessin estat dos dels seus *hobbys* secrets. Un altre cop una casualitat afortunada.

Al final ho vam aconseguir gràcies a una intel·ligentíssima combinació de... Però no. Us he promès que res d'avorrits detalls tècnics. A més, *l'Art Familiar* també ha de conservar els seus petits secrets, no us sembla? Només us diré que el dia que feia dotze, un abans del límit que m'havia donat l'Altarriba, l'Nfumu va rebre la seva primera ració de tintura indissoluble de pèl i pell. Un procés que varem repetir a partir de llavors, en la major de les intimitats, un cop per setmana (calia repassar sempre l'arrel del pèl que creixia) i que em va permetre convertir-me en el millor amic d'aquell animal singular. Perquè l'Nfumu podia no ser blanc, és cert. Però era intel·ligentíssim. I per sobre d'això, era tota una vedette vocacional. Li encantava ser el centre d'atenció. L'objectiu de totes les mirades. Ben aviat es va adonar que era aquell color blanc el convertia en el rei de la festa i des de llavors es va deixar repassar sempre sense posar-me cap pega, ans al contrari.

Gràcies a les investigacions de l'avi, el març de 1967 l'Nfumu va poder ser portada del *National Geogràfic* i la nostra sort va canviar. En Porcioles estava al cel amb tota aquella repercussió internacional i ràpidament va arxivar el seu pla de tancar el Zoo per fer-hi pisos. Aquell batlle astut i populista va arribar fins i tot a rebre en audiència al seu despatx a l'Nfumu el dia de Sant Josep d'aquell mateix 1967. I si us pregunteu si l'anècdota que explica que el goril·la li va deixar un regalet perfumat a la seva cadira mentre els fotografiaven és certa, la resposta és que sí. Jo hi era. I ja us he dit que l'Nfumu era un animal molt, molt llest. També es diu que el savi amb cognom d'artesà que ens el va dur va acabar molest de deure bona part de la seva anomenada i prestigi a aquell goril·la blanc. La versió oficial és que la fama d'aquell animal en el fons, anecdòtic, ha eclipsat els seus molts i valuosos treballs científics posteriors. Jo, però, sempre he cregut que, en realitat, el que l'anguniava és que un dia no s'acabés descobrint tot el pastís. Però això és només una teoria personal.

El pare i l'avi van treballar per millorar encara més la formula inicial i en poc temps en van desenvolupar una de permanent i irreversible per a la pell (el pèl no va deixar mai de créixer i la repassada setmanal va seguir sent obligatòria). Però la resta del cos va quedar blanca per sempre con tots l'heu vist a les fotografies. Molts anys després, aquella segona formula va tornar a salvar al Zoo en un moment de crisi. Quan el pare –l'avi ja era al paradís dels químics des de feia anys- la va vendre en secret per una milionada a aquell cantant americà que caminava sense moure's de lloc i que volia ser blanc a tota costa (irònicament, ha quedat comprovat que en aquest cas, el canvi de color va obtenir efectes diametralment oposats que en el de l'Nfumu. El xicot no

va tenir en compte que de cantants blancs n'hi ha molts i de goril·les, només un. Déu l'hagi perdonat...). En tot cas, el pare va donar tots aquells diners anònimament al Zoo i ens va tornar a salvar del tancament. Però aquesta és una altra història.

L'Nfumu va viure 37 anys a Barcelona. En aquest temps, no us podria dir quantes cares de nens vaig veure brillar d'emoció en descobrir aquell goril·la blanc, únic al món. Tampoc no us podria explicar quantes vegades l'Nfumu em va fer emocionar en revelar-me la seva tremenda humanitat, amb totes les seves grandeses i imperfeccions. Ni quan el vaig arribar a estimar. L'Altarriba em va convertir en el seu cuidador principal per raons obvies i vaig conservar el càrrec fins al final. De fet, vaig ser jo mateix qui li va posar la injecció quan el càncer se li va fer insuportable. I qui li va agafar la mà per ajudar-lo a marxar en pau fins al paradís dels primats. Vaig plorar com un nen mentre ho feia. No em fa vergonya reconèixer-ho.

* * *

En el meu descàrrec només puc dir que ho vam fer pels nens. Bé, pels nens i pels animals, és clar. Eren la nostra responsabilitat. I, mira, potser sí que vam enganyar a molta gent. Al món sencer, en realitat. I que mentir mai no és una bona solució. Però ara, tants anys després, si giro la vista enrere i penso en aquells dies... ho tornaria a fer, sí. Sense pensar-m'ho ni un instant. Ho tornaria a fer.

Potser per això mateix, perquè ho tornaria a fer, l'Altarriba i jo vam estar anys jugant amb la possibilitat de regalar un segon Nfumu al món.

Especialment quan l'original va començar a envellir i es va fer patent que no viuria per sempre. Pensar en tots aquells nens que ja no tindrien l'oportunitat de veure'l, em trencava el cor. I després quedava el tema del futur del Zoo quan ell ja no hi fos, és clar.

Per sort, la fórmula millorada del pare ens va evitar haver de fer-ho. I amb la supervivència assegurada, només ens quedava el tema de la il·lusió dels infants. Fins que un dia, l'Altarriba, poc abans de marxar cap al paradís dels biòlegs, em va obrir els ulls dient-me: *Xaval, als nens els agraden TOTS els animals! Mira la cara d'aquell observant els pingüins. O com li cau la baba a aquell altre mirant els lleons. Tu mateix, quan vas venir per primer cop, encara no teníem el Floquet. I t'asseguro que la teva cara era un poema.*

Com sempre, l'Altarriba tenia raó. Aquell dia vaig decidir que d'Nfumu només n'hi hauria un. Per això em vaig assegurar d'incinerar el seu cos un cop mort. Per evitar la temptació de que algun Dr. Frankenstein de pa sucats amb oli intentés clonar-lo i es descobrís el secret. Sí, ja sé que es va dir que es guardava material genètic de l'Nfumu. Però aquest material és tan fràgil. Tan fàcil de perdre. I al Zoo hi passen tantes coses...

No. D'Nfumu només n'hi haurà un. Us ho ben prometo. M'agrada pensar en ell com un exemplar únic i irreplicable. Tan especial. Tan llegendari. Tan... blanc.

INTERLUDI BARROC

Pseudònim: Baikal

Autor: Joan Carles González Pujalte
2n premi Ploma de ferro 2009

Tot es mou. Res no és aturat

Heràclit

Estimar, ah!, repetia l'Eliseu amb cert posat de deixadesa, amb gestos lents, com declamant un poeta dolent, fingint un cansament que no sentia. Estimar! Queia una violenta tempesta rere la finestra que hauria de mitigar la xafogor dels darrers dies d'estiu. L'àtic aquell permetia una visió magnífica de la ciutat, mig a les fosques malgrat l'hora i l'estació de l'any, buida i trista com el gegantí esquelet d'una balena.

I sí, t'ho dic: t'estimo. Ara què?

La Lourdes tafanejava a la cuina però l'escoltava, tan poca distància i separació hi ha en un pis ideal parelles com aquell, tipus loft. Vestia només amb una camisa ampla de mànigues llargues i arromangades, i a sota només les calces. L'Eliseu era al llit, totalment nu, amb els llençols rebregats i enredats als turmells, però se sentia còmode i fresc, amb ganes de parlar del tema, no com

durant la nit, quan ella encetà la conversa i ell, dient que tenia son, es regirà i s'adormí com un nadó.

- Això s'ha de demostrar (posava la veu d'ella en una imitació esperpèntica, exagerada, però simpàtica, com només ell sabia fer, sense ofendre. No la insultava, no era la seva intenció humiliar-la, ni molt menys). Tu mateixa m'ho saps demostrar en el dia a dia. Jo també, no ho creus? Ja són tres anys de convivència i sabem perfectament com pensem l'un i l'altre. Et roda el cap, eh? Et roda donant mil voltes al tema aquest tan freqüentat de l'amor i les hòsties varies. A que encerto? M'hi jugo un braç. Calles: atorgues. Me l'estimo de veritaaaaat, l'Eliseuuuu? Tornà a imitar-la però aquest cop no sabia fins a quin punt a ella ja no li feia gràcia, i de quina manera la frase que havia dit s'havia ancorat al cap de la Lourdes com un cranc en una pedra.

La Lourdes havia tallat una ceba enorme en mil porcions i s'olorava els dits. Li feia certa mania que li quedés impregnada l'olor perquè després sempre anava pel món amb el record, potser subliminal, del menjador dels seus pares. Fins a quin punt s'estimava l'Eliseu era un cosa que rumiava des de feia ja tres o quatre setmanes.

Què haig de demostrar-te? - Continuava ell des de la cambra, aixecant la veu per sobre d'algun tro. - Hem basat sempre la nostra relació en la confiança. On arriba la cosa, arriba, i cap més complicació. No és suficient això? No era això el que dèiem quan vam començar a sortir plegats? (Deixava un parèntesi entre aquestes paraules i les properes, parèntesi que s'omplia de brevíssims

llampecs; dos, tres, que li dibuixaven els contorns, d'esquena, que estaven a l'ampla finestra). - Som vius, Lourdes, i amb això n'hi ha prou. Hi ha un demà, estimada, i serà com hagi de ser. Ell mateix s'adonà que havia pronunciat la paraula *estimada* i se sentí satisfet perquè havia sortit així, d'una forma no pensada. Pensà també que sí que l'estimava, com mai abans havia estimat.

La Lourdes tallava ara una patata. Ja havia decidit preparar un estofat a l'estil de la seva àvia. Ho portava al cap des del migdia del dia anterior, quan a l'escala de veïns l'assaltà la flaire espessíssima de tomàquet fregit. Fent l'amor amb l'Eliseu, mitja hora abans, havia començat a fer un recompte mental dels ingredients que necessitava, no fos que hagués de sortir a cercar qualsevol cosa amb el dia tal com estava.

Més que tallar les patates, els feia un tall i les trancava amb un crec, cosa que havia après en un curset de cuina de dissabtes a la tarda. D'aquesta manera, a l'hora de fer una salsa, aquesta sortia amb més substància, diuen els que hi entenen.

- Naixem un bon dia i apa. Ningú t'ho pregunta, si vols néixer. Som ben sols al món, no ho creus? Sols i frustrats. Sí, la mare, la mare... un temps... després nosaltres mateixos ens desentenem d'ella i rodem com una pedra obaga, avall. Se'ns en van del cap tots els coneixements atàvics. Acabem dintre de la roda de la modernitat. Acabem morint sols, també. No hi ha res a fer. I llavors el gran invent per apaivagar la nostra sensació de misèria: l'amor, aquest foc que ens distreu de tantes voltes com dóna la roda. Sí, sí, l'amor, el gran invent de l'espècie humana. I no creguis, no cal buscar massa; te'l trobes. Que si

t'estimo? Sí, és clar que t'estimo. Com no t'hauria d'estimar? T'estimo com a aquesta aigua que cau a bots i barrals, i com estimo els núvols i l'avui i el demà. I com estimo un tipus que allà baix segur que s'està mullant. - S'adonà l'Eliseu de la relliscada que ha comès a fer una comparació tan pregona i decideix, en un instant, evitar una possible resposta continuant parlant, com acostuma a fer sempre que parlant es fot en un atzucac com aquell, mereixedor d'un considerable moc, d'una resposta violenta. - I bé, és clar, salvant les diferències... i acabem posant ales a una cosa que no té ni nom. Posa-li ales i el nom que vulguis a això nostre. A mi ja m'està bé; molt bé, diria jo.

En un paper humit, amb un xic de sang aigualida, hi havia un grapat de tacs de carn vermella - bona vedella —, pensà la Lourdes i hi llençà un polsim de sal que refregà suament amb els dits, sentint el tacte enganxós que du a la pell la mort recent. No sé si fer un sofregit abans, fins i tot passar per la paella la carn. I no buscava enlloc una resposta, en realitat. Posà al foc dues paelles, no gaire grans; una per al sofregit, amb tomàquet de tetrabric i la ceba. A l'altra paella disposà la carn amb oli -poc- i alfàbrega, buscant el màxim d'escalfor. D'aquesta forma quedaria un crostó agradable al voltant dels tacs fàcil de mastegar. S'atreví a ficar-hi també una cullerada sopera de mantega, que tot just tocar l'acer inoxidable i fàcil de rentar començà a desfer-se en una aigua groga i escumosa. Els trons semblaven més llunyans i se li va acudir comptar els segons que els separaven dels llamps, com feia el pare, per saber si la tempesta s'allunyava o, al contrari, s'apropava.

- Anem cremant les naus, Lourdes. Creu-me, com aquell, en Cortés, quan va conquerir les Amèriques. Ja saps que no sóc fatxa, però tenia collons el ganàpia. I possiblement sí que t'estimo, ara que ho dius, ara que ho preguntes. Vés per on. Si a tu no t'estimo, no estimo ningú en aquesta vall de llàgrimes. De tota manera, creu-me, som esclaus d'una pura constitució (s'empatollava) d'un estat de les coses, d'un gran pacte, potser; millor dit, d'una carta atorgada per la naturalesa, d'un estatut real, d'un inconscient col·lectiu, d'un conte de fades. Vosaltres, nosaltres, compliu, complim, i jo et dono unes terminals nervioses, les meves, que en xocar amb les teves terminals nervioses del teu sexe ens fan més grata encara la meravella. Aquesta és la veritat, t'agradi o no. Però si voleu jugar, juguem. Inventarem paraules i farem cançons que ens cantarem a la llum de la lluna; empinats però com una mala cosa, esperant saltar l'un sobre l'altre com gripaus o mandrils en zel, que això és el que som.

Sí, la carn era l'adequada i la deixà al foc no més de cinc o sis minuts; tampoc era bo rostir-la massa. La Lourdes pensà que a l'Eliseu li agradava molt feta, però aquell era el seu plat i ho faria com ella desitjava. El sofregit feia una grata oloreta, però diferent en matisos de la que havia sentit el dia anterior quan pujava l'escala. Hi havia un dau d'avecrem al marbre. El ficà. Els daus d'avecrem a la Lourdes li recordaven la seva mare ja traspassada i la botigueta on l'acompanyava a comprar de petita. El botiguer es deia Joan. Tingué un record per a aquell senyor que sempre li regalava una piruleta que ella mai no es menjava. N'hi ficaré dos, de daus. I remenà el fons d'un calaix que en obrir-lo deixà anar un baf de curry. Se li havia vessat un pot quan ja feia temps a tots dos els havia donat per preparar dos cops a la setmana menjar paquistanès.

Amb aigua calenta els desfà i en un recipient una mica ample barreja el resultat tèrbol amb el sofregit, que una mica més i es crema. Hi afegiré més sal, potser la sal de la vida, com diuen els mossens, digué en veu molt baixeta en tastar amb la punta de la llengua el que s'estava coent. S'haurà de reduir. Massa aigua. El foc el posaré més fort, al tres. I girà la rodoneta del mànec.

No renunciaré a allò que és fugisser. La vida mateixa ho és; l'univers també, si m'apures. Jo, tu, tots som només un instant, poca cosa, misèria, merda de dinosaure. Em sents? Ni les estrelles són eternes. Després d'aquesta enorme tempesta (començà a dir utilitzant arguments molt coneguts, avorrits, diríem. A fora, llums precipitades, lliscar de rodes dels autobusos, nens que miren de tornar a casa un cop acabades a l'escola les activitats esportives i les classes de repàs, ficant-se de tant en tant als portats per no mullar-se, la sobtada sirena de les ambulàncies). Després d'aquesta enorme tempesta – repeteix l'Eliseu – sortiran els animals dels seus amagatalls i els caçadors ja netegen les escopetes. És la cançó de vida i mort. I em demanes... o poses això nostre a la corda fluixa perquè jo pronuncio o no a la fi dues paraules. No creus que és un xic massa?

Amb una baieta netejà el marbre on s'havia format un mapa d'olis i bocinets de carn crua, all i julivert, substàncies proteíniques però irrecuperables, biodegradables. S'olorà les mans. Potser li fan olor, l'olor repulsiva de la sang i l'all. I se les mirà. Eren petites i amb les ungles ben perfilades. Posà els dits sota un raig d'aigua de l'aixeta que sortia com escumosa. Se'n recordà de la llegenda urbana dels immigrants musulmans que rentaven la roba als dipòsits

dels terrats. No les fregà per no transmetre's pels palmells totes les partícules d'olor. El sofregit s'està reduint i agafant un color marronós, com els dels meandres dels rius. Afegeix l'aigua tèrbola on són, amb unes altres presències dissimulades per la plasticitat del conjunt, desfets, els daus d'avecrem i la carn. I després una mica d'oli més, no sabia ben bé per què.

La pluja era ara més forta però lluny, a l'horitzó, un horitzó holandès com d'un quadre de Patinir; els núvols semblaven obrir-se. Ho veia des de l'ample finestral emmarcat en acer aïllant que hi havia a la cuina. Semblava com si hagués d'aparèixer, triomfant, el Nostre pare Redemptor, i se'n recordà també la Lourdes de les lliçons d'Història Sagrada de l'escola de monges a què havia anat. El Fill envoltat del tetramorfos, amb aquells ulls inquisitorials que tot ho apamaven. Un llamp més. La Lourdes es girà. Ell és allà, ara s'adona que per un moment s'havia traslladat amb el pensament a un altre món on l'Eliseu no tenia part. Ell és allà, nu, a contrallum, una mica incorporat, en silenci un instant, com adonant-se de l'absència d'ella. Fins que diu:

- Però la carn és la carn i si cal enganyar, pervertir la realitat per obtenir un estat de les coses còmode i intel·ligible, ho farem. I si cal somiar també somiarem. Ell deixà passar pel seu front la llum daurada d'un llamp i s'imaginà que li feia pessigolles que li eren grates. Aquest cop no hi hagué tro.

Si cal somiar somiarem, digué ella fluixet, fluixet, just quan l'estofat començava a fer el primer xup-xup.

Descobrí l'home darrere, com una ombra, que li aixecava la camisa i li grapejava els pits. No l'havia sentit aixecar-se. No havien grinyolat en fer-ho les molles del matalàs. Contra el marbre de la cuina la Lourdes es deixà fer i se sentí ensems gran, enorme, i petita i no-res. El xup-xup era més intens i l'olor de l'estofat, més densa.

- Et necessito, Vida, Lourdes meva, t'estimo. Però no em vinguis amb exigències. L'Eliseu se sentí mascle i guanyador en posseir-la.

Jo no sé si la mare li fotia vi, a això, i si ho feia, si era ara o al principi de tot, o si era vi blanc o vi negre - pensava ella contenta amb el seu sentit de l'exigència que havia descobert que tenia per a tot.

De tota manera aquest estofat a ella li va encantar quan el va tastar. I quan ell digué des del lavabo que quina bona oloreta que feia, ella ja sabia que allò s'ho menjaria sola, perquè tan aviat com l'Eliseu sortís del bany, li diria sense massa cortesia que allò que hi havia entre ells s'havia acabat. Així són les coses. La tempesta quasi havia passat.

MORT EN DIUMENGE

Pseudònim: M. de Ruaha

Autor: Daniel P. Bosch Badenes
Premi Autor Local Ploma de ferro 2009

La ira nodrirà la venjança
Instal·lant, de la mort, el regne
a la terra.
Colpejant el baix ventre,
desbocant el cavall del genet,
la pesta.

L'havia ofegada. A la fi després de tant de temps es produïa l'alliberació. Una dualitat de sensacions, de sentiments, s'apoderaren d'ell. Un sentiment de culpabilitat, de tristesa per una vida segada possible origen d'altres d'una llarga cadena ara rompuda, en un món creat per gaudir en tota la seva intensitat; i un sentiment d'alegria per haver alliberat aquell cos i aconseguir el seu retorn al tot, al cosmos des d'un punt de vista panteista. Sempre havia cregut en la reencarnació, en una vida millor per a ella. La mort no és l'última frontera ni l'últim estadi de l'evolució, és un pas per a la superació, per a la transformació de l'energia. Sense la mort la vida no té raó de ser. Què és el blanc sense el negre, la llum sense la foscor, el bé sense el mal? Res existeix sense l'oposat. Res existeix en si mateix. Les elucubracions d'un dement turmentaven el seu

cervell, el bombardejaven sense fre, necessitava una excusa. Ell, que sempre havia estat respectuós amb la natura, amb la vida. Que pensava que tot havia de seguir el seu curs i que l'home estava alterant l'equilibri d'una manera molt perillosa per la supervivència. No era possible que hagués actuat així, amb aquella sang freda. Ell que era incapaç de matar una mosca per no alterar l'ecosistema.

No sabia on llançar el cadàver, les despulles. Era un dia trist de començament de tardor. Feia dos dies que el cel estava amenaçador, que els pronòstics donaven pluja i precisament en aquest dia tan assenyalat les portes s'havien obert. Les gotes de pluja li banyaven la cara i el seu so s'incrementava colpejant amb força damunt de la vela del jardí.

Ella era allí al davant seu, l'havia tret de dins l'aigua, les faccions no se li havien desencaixat gaire. Els ulls sí, els ulls eren l'única nota discordant, uns ulls desmesuradament oberts que no tornaria a tancar mai més. Havia estat ràpid, feia dies que en parlava amb els companys de feina, era com una obsessió. Quasi tothom pensava que estava boig, alguns no se'l creien, i als altres els feia fàstic, però ell no aturava de dir que l'ofegaria, que era la mort que es mereixia.

Havia deixat aquell cos devora el llenyer i s'havia aixoplugat a la terrassa. Uns insectes molt semblants a uns petits colibrís recollien el nèctar de les petites flors grogues i vermelles de les lantanes, mentre ell recordava com havia començat tot.

Feia un parell de mesos que ella havia entrat a formar part de la seva vida, però de quina manera. Un tro el va fer desconnectar dels seus pensaments, una aigua de bombolla va donar pas a una calabruixada d'escàndol. Un mig somriure se li va dibuixar a la boca, pensant que tot això li estava caient a aquell cos a sobre. Tan poc temps i havia estat un infern. No recordava el temps que feia que no dormia tota una nit sencera. Contemplava la pluja, el gel, l'aigua, aigua i més aigua; no es podia concentrar, la ment la tenia en blanc. No sabia el temps que feia que mirava aquella pluja, i sentia els trons i mirava el cel per veure els llamps.

De sobte va recordar que s'havia preparat la llet i que li agradava beure-la molt calenta, l'hauria de tornar a encalenticir. Es va aixecar del balancí i es va dirigir a la cuina. Com era de preveure s'havia refredat. La va posar dins del microones i mentre l'aparell feia la seva feina va posar taula per esmorzar. Normalment li agradava menjar un parell de magdalenes de dret mentre s'encalenticia la llet. Però aquest era un dia especial i va decidir celebrar-ho. No faltava de res: confitura, torrades, mantega, galetes i es va liquar dues nectarines. Hauria pogut menjar dins la casa, però l'instint venjatiu, sàdic, quasi criminal, el va impulsar a agafar una palangana i dur-ho tot a la taula que tenia a la terrassa.

Els llamps i els trons no aturaven, el calabruix havia tornat a donar pas a aquella cortina d'aigua de bombolla, que quasi no li permetia veure el llenyer. Però sabia que ella era allí al terra, mullada, amb tota aquella aigua freda recorrent el seu cos. Sí, feia molt poc temps que havia entrat a la seva vida.

Abans l'havia vista passar un parell de vegades a prop de casa seva i no li havia fet gens de cas, pràcticament ni l'havia mirada. Suposava que vivia per la rodalia. No era gaire cosa, una més entre tantes. El que sí recordava bé eren els seus moviments nerviosos, salvatges, en aquell cos arrodonit, el color de pell bru que sempre l'havia atret tant i uns ulls molt vius i foscs. Ara els tenia vidriosos i amb la retina emboirada.

Les magdalenes mullades eren més bones que mai, el suc tenia un gust boníssim i el renou de la pluja era música celestial, realment era feliç! S'havia desempallegat d'una escòria, llàstima que fos diumenge. El dilluns seria la primera cosa que comunicaria als seus companys. Ells l'havien aguantat tots el dies queixant-se, i ara era just que fossin els primers en assabentar-se. La mort no és agradable, ningú en parla i menys si és violenta. Suposava que alguns li ho recriminarien i altres sentirien repulsió i fins i tot repugnància.

No li feia ganes retirar la taula, a la fi ho podia deixar tot enmig, de qualsevol manera sense que ningú toqués res. Quina sensació de pau que quasi ja no recordava. La por havia desaparegut i havia decidit no fer res. Es va aixecar, va posar un poc de música i es va tornar a seure al balancí. Es balancejava, tenia la panxa plena, i amb el moviment un estat de sopor es va apoderar d'ell.

El primer dia que ho va comentar a la feina va ser a la seva companya de despatx, na Maria José. Eren al bar prenent un cafè. Els dos tenien problemes, estaven molt nerviosos. Ell per aquella situació que el turmentava.

Ella per tota la nova normativa sobre el tabac que no li permetia fumar a l'oficina i des de feia quatre dies ni un cigar al bar.

Saps què et dic? que això és una merda! - Va dir mentre no deixava de donar cops damunt de la taula amb un cigar apagat-. I ara què dius Maria José? Que això és una puta merda, t'ho puc dir més fort però no més clar. Em pots dir de què em parles? – Els cops cada vegada eren més compulsius i amb l'altra mà no deixava de col·locar-se les ulleres blaves que li feien conjunt amb el vestit i les sabates-. De tot home, de tot. Tu fa un parell de dies que sembla que estàs en el limbe, no te n'adones de res, del maleït tabac! Déu meu, com estàs, era això? Doncs ara guanyaràs en salut i en diners. Els diners te'ls pot posar on te càpiguen i de salut, no me'n parlis, que tindrà un infart; i a sobre, amb el cony de cap de personal que tenim a l'oficina tot el dia al damunt nostre.- Els pocs clients que a aquesta hora freqüentaven el bar no varen poder evitar girar el cap, quan ella va pujar el seu to de veu. -No parlis tan fort, que tothom ens mira i pensen que estem discutint. Què ets d'exagerada! Tots tenim problemes. I tu, quins problemes tens?, se't veu tan feliç i content. Mira, te seré franc, fa molts dies que no dorm bé. I ara? Ningú ho diria! Cada dia em desperto un parell de vegades i ella em farà tornar boig. Ah!, és això, doncs mata-la. –Va dir quasi cridant. El propietari del bar els feia senyes perquè baixessin el to de veu. Els clients havien sentit aquest darrer comentari.- Vols no cridar, ni parlar tan fort? Als altres no els importa la nostra conversació. Dir-ho és molt fàcil, però com? Enverina-la, dóna-li bolleta i au, adéu! – En aquest moment els dos quedaren en silenci, ella el mirava fixament mentre prenia un glop de cafè i ell semblava absent, com si estigués maquinant un pla.- No és

tan fàcil, i les conseqüències poden ser pitjors; em pot afectar molt si no vaig alerta, el verí pot tenir un efecte bumerang. Tan malament estàs, tan desesperat? - Una mosca no aturava d'emprenyar-lo i amb un moviment ràpid de mà la va esclafar damunt la taula. Ella va fer un gest de disgust, va treure l'encenedor i va començar a jugar amb ell. - Mira, el problema és al vespre; de dia ni tan sols penso en ella –bé, pensava-, ara sí, ara és una obsessió. Però què és que fa? Que què fa? No t'ho pots ni imaginar, és la pesta! Home, em sembla que ets un poc exagerat. Cada vespre surt, fa la seva fins que es cansa; no puc deixar res pel mig, m'ho toca tot, i a la matinada, quan torna, fa molt de soroll. Si begués diria que va borratxa. – La mosca seguia esclafada damunt la taula, amb indiferència i amb un cop sec del dit índex la va llançar a terra. El seu estat d'ànim es feia palès. – Posa't tranquil. Saps que t'aprecii i si has de prendre qualque decisió, pots confiar en mi. Segur? Segur, però no em contis els detalls, aquestes coses em repugnen. Mira, just de pensar-ho se m'han eriçat els pèls, tinc la pell de gallina. Mira si estic desesperat que començo a pensar que amb tantes anades i tornades deu estar embarassada. Això sí que seria un problema, i gros. A veure si has de menester ajuda. Ajuda? De qui i com? Una amiga meva va contractar un colombià que es veu que es dedica a fer aquestes feines. –Ell va quedar un moment pensant, va observar la gent que els envoltava i abans de seguir parlant es va veure la copa de conyac d'un glop.- Mai havia sentit parlar d'una manera tan oberta d'algú que es dediqués a això. Ni jo, fins que m'ho va comentar la meva amiga. Quina amiga, n'Antònia, la vídua? Sí, ella precisament; no podia ser altra. Segons ella l'home va morir a la selva però la gent ja saps el que comenta. En aquest món hi ha gent per a tot, ja te diré si m'interessa. – Ella es va beure el cafè que li

quedava, es va aixecar, es va penjar la bossa de mà amb aquelles tires de tela marrons que sempre duia i sense poder contenir-se més es va encendre el cigar, mentre li deia: - Paga tu els cafès, que jo vaig a defora a fumar-me el cigar, cony de llei! Vés-hi i fes via, que arribarem tard a l'oficina; avui no em faltaria res més que una barrejada del cap de personal. Sí, crec que avui si algú et cerca et trobarà.

Seguia balancejant-se. Aquesta conversa que recordava tan bé l'havia ajudat a prendre la decisió. La seva companya de feina li havia fet costat, l'havia encoratjat i li va donar una possible solució. No se sentia gens culpable, no havia emprat ni el colombià ni el maleït verí que tant l'angoixava. El sol havia sortit com sortiria a partir d'aquell moment cada dia, amb tot el seu esplendor. Un moix negre, presagi de mals auguris, va passar per devora el llenyer i la va ensumar. No es va entretenir gaire i va seguir el seu camí.

Eren prop de les onze quan es va aixecar i va decidir vestir-se. Encara duia el pijama. Havia quedat amb uns amics per anar a la fira del moble antic a Maria de la Salut, com feia cada any. Visitar mercats i fires no era una de les seves coses predilectes però una vegada a l'any ho podia suportar. Es va posar la roba dels diumenges, anava ben mudat i afaitat. No faria res fins que tornés el vespre. Tot romandria com estava; era com una victòria, com un trofeu. El dilluns la seva companya ho sabia i com li va prometre no li contaria els detalls.

Quan va tornar se sentia molt satisfet. Per primera vegada des de feia molt de temps no havia parlat d'ella a ningú. Tothom li deia que feia bona cara, que semblava un altre. Els havia tingut a tots preocupats. Feia un parell de mesos que el seu caràcter havia canviat; estava més esquiú, menys comunicatiu. El dia va ser perfecte, el temps va acompanyar i el dinar va ser fabulós, un arròs brut amb gírgoles de card. A casa tot continuava igual: el balancí, la taula parada i aquell cos que l'esperava devora el llenyer. Es va dirigir on l'havia deixada i ella era allí, les formigues havien començat la seva feina. Va agafar el càvec i va fer un forat recreant-se amb la seva victòria. Va obrir la ratera de filferro que havia comprat feia quatre dies i va llençar les despulles del fastigós animal dins del forat. La condemnada rata que cada vespre l'havia despertat gratant les teules del seu dormitori era sota terra. El seu malson havia acabat!